

Stručni rad

DRAMSKA SEKCIJA

Anaela Bešić

Osnovna škola Ivana Tavčara Gorenja vas

Sažetak

Začeci drame sežu u doba stare Grčke i Egipta. U drevnim civilizacijama kazalište je bilo dio kulturnog života. Kazališna umjetnost važna je i u obrazovanju jer povezuje učenike i mentore. Djeca se u kazališnim grupama osjećaju prihvaćeno i saslušano. Izražavaju svoje osjećaje, mišljenja i odnos prema svijetu. U stručnom članku navodim pozitivne čimbenike dramske sekcije i predstave koje smo izveli s našom dramskom skupinom.

Ključne riječi: drama, kazalište, gledatelji, predstava

1. Uvod

Prema definiciji, kazalište je aktivnost u kojoj glumci ili drugi izvođači igraju uloge. [10] Prije svega, kazalište je umjetnost koja je vrlo važna u obrazovanju. Umjetnost međusobno povezuje učenike i pedagoške radnike. Uz pomoć kazališta možemo učiti djecu društvenim vrijednostima i ujedno im ukazati na negativan utjecaj neprihvatljivog ponašanja na druge vršnjake. Putem dramske sekcije učitelji i učenici uče postavljati različite predstave, često uključujući i one koje oživljavaju svakodnevni život učenika u učionici. Pri izvođenju dramskih predstava učitelj mora biti inovativan, kreativan i snalažljiv. Stoga je uloga učitelja vrlo važna u vođenju dramske sekcije. Učitelj za vođenje dramske sekcije u školi mora imati veliko pedagoško znanje, jer mora prepoznati talente i sposobnosti učenika te ih ujedno poticati na realizaciju njihovih talenata. S obzirom na sve navedeno, takvih je učitelja vrlo malo, zato mnoge škole nemaju dramsku sekciju. Upravo zato školama i učenicima potrebno je prezentirati koliko je kazalište važno u obrazovanju. Kroz kazalište učenici postaju samopouzdaniji, uče izražavati emocije mimikom i gestama ruku i tijela te ih prepoznavati, uče pravilan izgovor riječi i uče nastupati pred publikom.

2. Drama

Tekst koji omogućuje izvođenje naziva se drama. Sastoji se od govora i didaskalija. Izvorno značenje riječi drama je radnja ili akcija. Hegel je dramu nazvao najvišim stupnjem umjetnosti. [6] U kazalištu su važni gledatelji i glumci. Publika je kreator kazališne umjetnosti. Gledatelji su dio predstave i aktivno sudjeluju u njezinu nastajanju. [9]

2.1. Povijest drame

Prvi počeci kazališta nalaze se u staroegipatskim opisima sprovoda i krunidbama, dok je Aristotel kazalište prikazao kao oponašanje radnji. S obzirom na to da je kazalište bilo poznato još u drevnim civilizacijama, možemo zaključiti da je ono često bilo dio kulturnog života ljudi. [1] U staroj Grčkoj u kazalištu su se izvodile komedije, satire i tragedije. Glumci u Grčkoj i Rimu nosili su tipične maske i kostime. Gluma s maskom bila je otežana jer se nisu mogli služiti mimikom. Jedino su si mogli pomoći pokretima ruku i držanjem tijela. Sve uloge igrali su muškarci, žene nisu bile uključene. Glas glumca bio je iznimno važan, zato je većina njih imala prekrasan glas. [3] Nakon gotovo više od 2500 godina još se uvijek izvode grčke i rimske predstave. Kazalište je postalo medij za poučavanje već u razdoblju renesanse. [2]

U Europi je kazalište započelo u kontekstu vjere, kasnije ga je crkva osudila, a zatim ponovo iskoristila kao propagandno sredstvo. Kad se kazalište oslobodilo vjerskog utjecaja, postalo je svjetski događaj kakav poznajemo i danas. Peter Szondi u Teoriji suvremene drame predstavio je temeljne kazališne teorije. Cijela teorija temelji se na ovisnosti književnih djela i sadržaja. Kao polazište uzeo je klasičnu dramu. [11] U Europi su kazalište u škole uveli isusovci koji su uz pomoć kazališta učenike poučavali latinskom jeziku, javnom nastupu i govorništvu. Drame su se izvodile uglavnom na latinskom jeziku, a režirali su ih učitelji. [4]

2.2. Važnost kazališta u školi

Učitelji su shvatili da je kazalište uspješna metoda poučavanja i zato se ta ideja širi svijetom. Ideja o iskorištavanju kazališne aktivnosti kao nastave seže daleko u prošlost. Uz kazalište tehnike djecu su učili drugačijem ponašanju i prihvaćanju znanja. [7] Uz pomoć kazališta djeca razvijaju izražavanje, komunikacijske vještine, identifikaciju i provjeru svojih sposobnosti. Kroz dramsku aktivnost djeca mogu uprizoriti događaje koji ih okružuju. Za dječji razvoj važna je simbolička igra pomoću koje se djeca izražavaju. No ta igra nema ni publiku ni scenarij. Simboličku igru može

zamijeniti kazalište u školi, upravo zato što djeca vole biti u kontaktu s vršnjacima i vole se kretati. [5] U igri se djeca mogu suočiti s problemima, izraziti svoje osjećaje i iznijeti svoje stajalište. Kad su dio dramske skupine, imaju osjećaj pripadnosti. Tako se čuju i glasovi djece koji se često ignoriraju. Mogu se uključiti i učenici koji nisu uspješni na nastavi. Takvi učenici često briljiraju na vježbama. [8] Budući da dramska sekcija zahtijeva posebna znanja i vještine učitelja, kazališna umjetnost još uvijek nije uključena kao predmet u nastavu kao primjerice likovna umjetnost. Svrha je kazališne predstave u prvom redu upoznavanje učenika s kazališnom umjetnošću. Uz tu umjetnost djeca se povezuju i socijaliziraju. [5] Kazalište utječe i na razvoj mašte i potiče nove ideje. Mašta pozitivno utječe na napredak i razvoj djece. Osim toga, kazalište je ugodna aktivnost koja smanjuje stres koji je svakodnevno prisutan u školama. Kazalište je vrlo produktivna metoda učenja prema istraživanjima provedenim u školstvu. [12]

2.3. Kazališne metode u nastavi

Istraživanja su pokazala da učenici ne vole frontalnu nastavu, stoga su metode dramske pedagogije itekako dobrodošle. Kazalište je izvrstan način stjecanja socijalnih vještina. [7] H. Korošec navodi kako se upravo različitim kazališnim tehnikama dočarava opuštena i kreativna atmosfera u razredu. Kazališna igra pomaže u stvaranju komunikacije među vršnjacima. Osim toga, uz kazališne tehnike djeca se uče izražavati mimikom i pokretom. Budući da djeca uče razne vještine i sposobnosti, mogli bismo reći da je pritom riječ kazališnom odgoju, jer se uz igru uče empatiji, samopouzdanju te sukreiranju i suradnji. Ono što je najvažnije kod kazališne predstave jest da u njoj mogu sudjelovati sva djeca, bez obzira na njihove intelektualne sposobnosti. To je opuštajući način učenja pogodan za sve učenike. [5]

2.4. Rad s glumcima

Najvažniji je odnos prema glumcima koji su se odlučili učlaniti u dramsku sekciju. Djeca se trebaju osjećati prihvaćeno i saslušano. Na probama mora biti pozitivna energija koja je temelj uspjeha skupine. Pritom nije moguć način rada koji je prisutan u normalnoj nastavi ako želimo kreativno okruženje u kojem će sudjelovati baš svi. Važne su uvodne vježbe za opuštanje i osjećaj tijela. Učimo ih da se fokusiraju na sve što čuju, pomirišu, okuse, osjete. Budući da je kretanje na pozornici iznimno važno, mnogo vremena potrebno je posvetiti kretanju. Uz pomoć ekspresivnosti i komunikacije tijela možemo prikazati dramsku priču. Sljedeći je korak posvetiti se govoru. Učimo ih glasnom, opuštenom i razgovjetnom govoru. Pritom je potrebno na tome inzistirati i upozoriti ih, jer oni često ne osjete da nisu dovoljno glasni. U nekom trenutku potrebna je i improvizacija. Tu moraju biti domišljati, vješti i pustiti mašti na volju. [8]

3. Uprizorenje predstave

Prilikom odabira kazališne predstave uvijek treba voditi računa o dobi izvođača jer učenici moraju biti motivirani za rad. Suradnja donosi puno pozitivnih učinaka, kao i odgovornost i naporan rad. Učenici moraju redovito dolaziti na probe i naučiti tekst. Uz sve školske obveze ponekad im nedostaje vremena za izvannastavne aktivnosti, zato ih treba poticati kada se odluče uključiti u dramsku sekciju. Važno je prvo povezati skupinu na prijateljskoj razini kako bi se svi osjećali prihvaćenima. Moj je cilj uvijek da su svi za jednoga i jedan za sve. Samo opuštajući način rada jamstvo je uspjeha skupine. Vodio sam dramsku skupinu učenika treće godine koja je imala dvanaest članova. Uglavnom su bili uključeni dječaci, što je rijetkost u dramskim sekcijama. Djevojčice se uglavnom češće odlučuju za tu vrstu aktivnosti. Skupina je djelovala dvije godine zaredom i odigrala mnogo predstava. U sklopu nastupa

dobrotvorne priloge namijenili smo timskom druženju i opuštanju. Uvijek smo sami izradili kazališnu scenu. Uprava škole kupovala nam je kostime kada su nam bili potrebni. Odjeću i rekvizite nastojali smo izraditi sami, kako bi igra imala još veću čar. Učiteljica glazbenog uvijek nam je bila spremna pomoći oko glazbenog dijela i olakšala nam taj dio pripreme.

3.1. Mili traži prijatelja, Zdenka Golub

Prva predstava koju smo postavili bila je na inicijativu mjesne zajednice jer im je trebala predstava za Svetog Nikolu koja se organizira svake godine. Budući da su ciljana skupina svetog Nikole mlađa djeca, trebala im je dječja predstava. Bio je to velik izazov jer su bili učenici trećeg trogodišta i sadržaj igre nije bio primjeren njihovoj dobi. Prvi korak bila je podjela uloga. Pri dodjeljivanju uloga uvijek iskoristim karakter pojedinog učenika koji mi pomaže. Ovisno o pročitanoj tekstu i karakteru, dodjeljujem im uloge. Uvijek težim aktivnom sudjelovanju pa često nadopunim tekst, odnosno dopišem. Kako smo prvo izvodili predstavu sa životinjama, nakon podjele uloga uslijedilo je gledanje videa životinja koje će se pojaviti u predstavi. Detaljno promatramo njihovo kretanje i ponašanje. Predstava govori o zečiću koji traži prijatelja jer je usamljen. Susreće mnoge životinje koje mu postaju prijateljice i prijatelji. Svakom novom prijatelju nudi i pomoć, što pokazuje bit prijateljstva. Da smo tu jedni za druge kad treba. Na kraju predstave svaka životinja izgovori misao o prijateljstvu te zagrljeni zajedno pjevaju pjesmu o prijateljstvu.

BUBAMARAC: Nekad u životu uspiješ upoznati posebnog prijatelja, nekoga tko ti promijeni život samim time što postane dio tvog života.

CVRČAK: Netko tko te može nasmijati do suza.

PTIČICA: Netko tko ti da krila kad više ne možeš letjeti svojim.

MIŠIĆI: Netko tko ti zna pobuditi osjećaj da još uvijek postoji dobrota na ovom svijetu.

PČELA: Netko tko te može uvjeriti da iza starih, zatvorenih vrata uvijek postoje nova vrata koja samo čekaju da ih otvoriš.

SLON: A ja znam! Mi smo prijatelji, pravi prijatelji. Trebamo jedni druge jer smo jedni drugima radost, pomoć i podrška u dobru i zlu.

S tom su predstavom učenici nastupili više od deset puta. Gledatelji i stariji i mlađi bili su oduševljeni uživljavanjem u uloge. Učenici su bili ponosni na sebe jer su se uspjeli uživjeti u likove životinja i vratiti se u djetinjstvo.

3.2. Moderna Maca Papučarica, autorica Jolanda Mohar

Moderna predstava „Maca Papučarica“ pogodna je za učenike trećeg trogodišta jer govori o današnjoj mladeži koja ne posprema za sobom. U ovom slučaju oni ne pospreme svoje papuče i zato ih odnese Maca Papučarica. Kod kuće se s roditeljima zato krene razgovor na slengu. Na satiričan način prikazan je i sanašnji odnos roditelja i djece. Djeca tada kreću u potragu za papučama i nalaze ih kod Mace Papučarice. Ona ih uči da trebaju pospremati svoje stvari. Predstava završava pjesmom. Učenicima je ta predstava bila bliska i imali su manje problema s tremom. Na svakoj probi dobro smo se nasmijali i uvijek dodali neku izreku u tekst. Dakle, tekst nam je bio posebno autentičan i blizak. Svaki je učenik mogao dodati svoj pečat i govoriti o svom odnosu s roditeljima. Roditelji su se prilikom gledanja veselo smijali.

3.3. Vesela predstava o žalosnoj princezi, Fran Milčinski

Surađivali smo s KUD-om Slovenski Javornik i dugogodišnjim ravnateljem Francijem Tušarom. Trebali su neke od naših glumaca i tako smo se povezali i zajedno odigrali Veselu predstavu o žalosnoj princezi. Predstava govori o princezi koja je žalosna iako ne zna zašto. Na duhovit način na kraju se doznaje da je žulja cipela i da je samo to bio uzrok njezine tuge. Predstava je zahtijevala puno proba, jer je tekst bio

dosta zahtjevan i težak za pamćenje. Kostimi i scena također su zahtijevali dosta vremena budući da u predstavi igraju grofovi, grofice, dvorske lude...

3.4. Ritam sela, Urška Peternel

Voditeljica zbora i ja došle smo na ideju o razmjeni s drugom školom. U sklopu te razmjene zamislile smo glazbeno-dramsku predstavu koja bi prikazala navike Slovenaca na selu. Na našu inicijativu kolega je napisao predstavu „Ritam sela“. Predstava je govorila o radu na selu, koji je drugačiji od života u gradu. Željeli smo mještanima približiti stare poslove koji se na selu još uvijek obavljaju u timskom duhu. Cijelo vrijeme predstava je bila praćena slovenskim narodnim pjesmama koje je tijekom izvedbe pjevao zbor. Imali smo razmjenu s Državnom višestupanjskom školom sa slovensko-talijanskoom dvojezičnom nastavom „Pavel Petričič“ iz Špetra. Predstavu smo izveli kod naših domaćina. Najveći izazov bio je donijeti sve rekvizite, jer u toj ih je predstavi bilo jako puno. Učenici su rekvizite donijeli od kuće. Neke smo i izradili. U sklopu razmjene prespavali smo kod njih dvije noći i posjetili Landarske jame, Slovenski multimedijски centar – SMO, redakcije časopisa DOM i NOVI MATAJUR, posjetili arheološki muzej, Longobardski hram i Muzej kršćanstva. Iskustva i dogodovštine ostat će nam zauvijek u sjećanju, kao i nova sklopljena prijateljstva.

4. Zaključak

Svi učitelji trebali bi biti svjesni dobrih značajki kazališta i trebali bi se educirati o prednostima i različitim kazališnim tehnikama. Poučavanje kroz igru svakako bi rasteretilo djecu od frontalne nastave. Učenicima bi to omogućilo više kretanja, opuštanja i međusobne suradnje. U svakom slučaju, učitelji bi trebali biti svjesni važnosti kazališne predstave u nastavi jer se djeca prve trijade teško smiruju i izražavaju. Uz kazališne predstave učenici uče socijalne vještine važne za život, zato bi kazališna pedagogija trebala imati važno mjesto u obrazovanju. Da bi kazalište kao umjetnost postalo ravnopravno s ostalim predmetima, za to bi se trebalo zauzeti mnogo nastavnika. Učitelji bi trebali shvatiti da su i sami „glumci“ u učionici jer moraju privući publiku (učenike) da ih sluša. Pritom primjenjuju različite tehnike koje su vrlo slične kazališnim tehnikama, jer upotrebljavaju glas, pokrete i improvizaciju kako bi privukli učenike na slušanje. Zbog toga bi kazališna umjetnost trebala biti ravnopravna s ostalim školskim predmetima.

5. Literatura

- [1.] Csapo, E. in Miller, M. C. (2007). The Origins of Theater in Ancient Greece and Beyond: From Ritual to Drama. New York: Cambridge University Press.
- [2.] Eriksson, S. (1979). Drama as education: A descriptive study of its development in education and theatre with particular relevance to the U. S. A. and England. Calgary, Alberta: The University of Calgary.
- [3.] Gornuga, B. V., Grinberg Z. G., Petrovski F. A., Radciga S. I., Sobolevski S. I. (1966). Zgodovina grške književnosti. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- [4.] Grošelj, N. (2004). Antična književnost pri pouku Jezuitov v Ljubljani. URL: <http://revije.ff.uni-lj.si/keria/article/viewFile/4829/4541> (7. 12. 2022)
- [5.] Korošec, H. (2007). Gledališče – medij za učenje in poučevanje ter otrokov celostni razvoj. Ljubljana: Sodobna pedagogika.
- [6.] Kralj, L. (1998). Teorija drame. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center slovenske akademije znanosti in umetnosti.
- [7.] M. Moore, M. (2004). Using Drama as an Effective Method to Teach Elementary Students. URL: <http://commons.emich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1112&context=honors> (6. 12. 2022)
- [8.] Nagode, S. (2021). Sezuti čevelj. Logatec: Bidom.
- [9.] Roselt, J. (2014). Fenomenologija gledališča. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko.
- [10.] Sušec Michieli, B., Podbevšek, K., Humar, M., Lokar, S., Molka, V., Moder, J., ... Žagar Karer, M. (2007). Gledališki terminološki slovar. Ljubljana: Založba ZRC.
- [11.] Szondi, P. (2000). Teorija sodobne drame. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko.
- [12.] Špehar Ašković, R. (2009). Izkustveno učenje - kaj je že to? O izkustvenem učenju. Ljubljana: Didakta.